

ЁШЛАР ВА ИШБИЛАРМОНЛИК: КЕЛАЖАК САРИ ҚАДАМ**Урынбаев Алишер Пулатович**

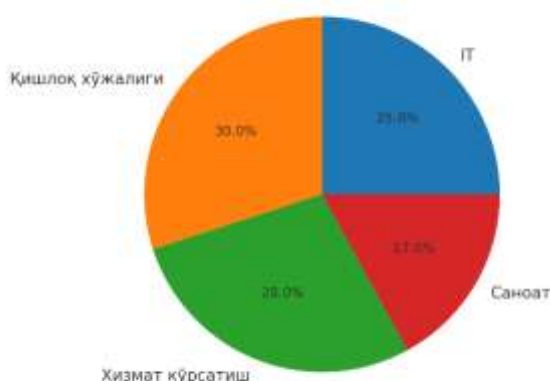
*Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси
ҳузуридаги Бизнес ва тадбиркорлик олий мактабининг
Қорақалпоғистон Республикаси ҳудудий филиали
бош мутахассиси
+998 91 301 11 99*

Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида ёшларга қаратилган давлат сиёсати алоҳида аҳамият касб этмоқда. Мамлакатимиз Президенти томонидан ёшларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётдаги фаоллигини ошириш, уларнинг бизнес ва ишбилармонлик соҳасида ўз ташаббусларини рўёбга чиқаришлари учун кенг имкониятлар яратилмоқда. Шу мақсадда турли грантлар, имтиёзли кредитлар, таълим дастурлари ва инкубация марказлари фаолияти йўлга қўйилган. Ёшлар томонидан ташкил этилаётган кичик бизнес ва стартаплар инновацияларни жорий қилиш, янги иш ўринларини яратиш, экспорт салоҳиятини оширишда муҳим ўрин тутади. Зеро, мамлакатнинг барқарор тараққиёти ёш авлоднинг билимли, касб-ҳунарли ва ташаббускор бўлишига боғлиқ. Мавзунинг долзарблиги шундаки, мамлакатимизда ёшлар сони умумий аҳоли таркибида салмоқли улушни ташкил қилади. Демак, уларнинг иқтисодий имкониятларини тўғри йўналтириш, ишбилармонлик ва тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш стратегик аҳамиятга эга. Ҳозирги кунда давлат ва жамият олдида турган асосий вазифалардан бири — ёшларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлаш ва уларнинг келажақ сари қадам ташлашлари учун қулай шароитлар яратишдир. Замонавий иқтисодиётда ёшларнинг инновацион фикрлаши, рақамли кўникмалари ва глобал бозорларга интеграцияси янги қиймат яратиш ва рақобатбардошликни таъминлашда ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Шу боис “Ёшлар ва ишбилармонлик: келажақ сари қадам” мавзуси бугунги кун учун катта назарий ва амалий аҳамиятга эга.

Аннотация: Мақолада Ўзбекистонда ёшлар ишбилармонлигининг ривожланиш тенденциялари, статистик кўрсаткичлари, муаммолари ва истикболлари ёритилган. Тадқиқот натижаларига кўра, ёшлар тадбиркорлигини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш иқтисодий ўсишда муҳим омил сифатида намоён бўлмоқда.

Асосий қисм: Сўнгги йилларда мамлакатда ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш мақсадида 'Ёшлар дафтари' дастури, имтиёзли кредитлар ва грантлар тизими жорий этилди. Натижада, ёш тадбиркорлар сони 2020–2024 йилларда уч бараварга ошди. 2025 йил шу кун ҳолатига кўра, 18–30 ёшдаги ёшлар сони 7 354 785 кишини ташкил этиб, умумий аҳолининг 20,4% ини ташкил этади.

Соҳалар кесимида ёшлар тадбиркорлиги тақсимои

1-боб. Ёшлар ва ишбилармонликнинг назарий асослари «Youth Business» дастури (2025–2027)

- Ушбу дастур доирасида **350 000 ёшларга қамраб олиниб**, улар учун **100 000та янги иш ўринлари** яратиш режалаштирилган
- «First Step into Business»: 18–30 ёшдагилар учун **100 миллион сўмгача микроқарзлар**, муддати — **7 йил**
- «Jobs for Youth»: Ёшларнинг кичик бизнеслари ёки шахсий тадбиркорликлари учун — **5 миллиард сўмгача мўлжалланган**, бир шарт билан — **мажбурий 20та иш ўрни яратилса**
- «Innovative Youth» лойиҳаси: венчур инвестициялари орқали ёш тадбиркорлар қўллаб-қувватланади

1.2. Инфраструктура ва рақамли платформа

- **2025 йил 1 апрелдан**, ҳар ойда “Investor Days” тадбирлари ташкил этилади, бу ерда стартаплар ва инвесторлар учрашади
- 2-боб. Ўзбекистонда ёшлар ва ишбилармонлик сиёсати
- “Young Entrepreneurs” рақамли платформа 2025-йил 1-апрелда ишга туширилади. Бу платформа ёшларга давлат қоллаб-қувватлаш дастурлари, инвесторлар билан алоқа ва ресурсларни топиш имконини яратади

2.1. Венчур капитали ва стартаплар

- 2025 йил ҳолатига кўра, Ўзбекистонда **12дан ортиқ венчур капитали жамғармалари** фаолият кўрсатмоқда, уларнинг умумий активлари **136**

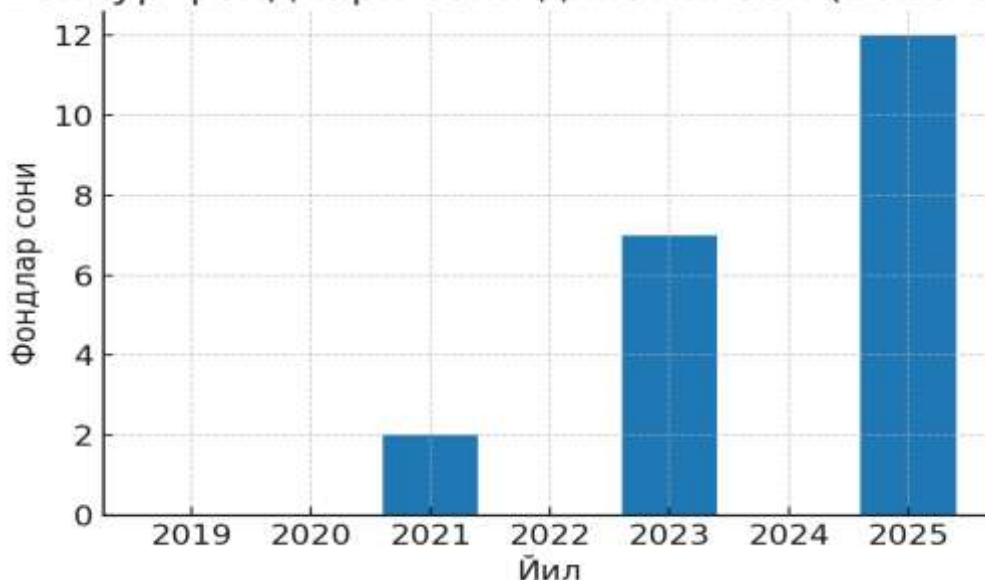
миллион АҚШ долларини ташкил этади — бу ўтган беш йил ичида ўн бараварга кўпайган кўрсаткич

2.2. Иқтисодий ва молиявий қўллаб-қувватлаш

Бизнесни қўллаб-қувватлаш доирасида:

- 22 триллион сўмлик юмшоқ кредитлар тайёрланмоқда, улардан 2,5 триллион сўм ёшларни қўллаб-қувватлаш, яна 2,5 триллион сўм — аёл тадбиркорлар учун мўлжалланган
- Микробизнесларга 300 миллион сўмгача, SMEларга 150 миллион, оилавий бизнесларга эса 50 миллион сўмгача кредитлар берилмақда
- Молиялаштириш учун умумий миқдор 120 триллион сўм, қўшимча 22 триллион сўм махсус тадбиркорлик дастурлари учун ажратилган

Венчур фондлари сони динамикаси (2019–2025)

3-боб. Рақамли иқтисод ва ИТ сектори

3.1 “Uzbekistan Digital Inclusion Project”, Жаҳон банки ва IT Park ҳамкорлигида:

Яратиладиган иш ўринлари: 25 000 та, шуларнинг 50 % — аёллар, 4 % — ногиронлар учун.

- 6 000га яқин ёш мутахассислар (18–30 ёш) га тайёрлов олиб борилади.
- IT Park томонидан тадбиркорлик, жаҳон бозорига чиқиш ва инфраструктура қурилиши қўлланмоқда

3.2. Ёшлар демографик ва меҳнат бозори статистикаси

- 60%га яқин аҳоли 30 ёшдан кичик, бу — минтақада катта ёшлар бунақаси
- 2024 йилда 342 000 ёшлар ишсиз сифатида қайд этилган

- NEET (ишламайди, ўқимайди, ўқишда ёки малака оширишда эмас) ёшлар сони — 37,1 %, айниқса аёлларда — 53 %, эркакларда — 18 %

Йил	IT компаниялар сони	Яратилган иш ўринлари
		—
		—
	—	50000 (режа)

4-боб. Ёшлар ишбилармонлигининг истикболлари

4.1. Рақамли иқтисодиёт ва инновациялар: Келгусида ёшлар тадбиркорлигида рақамли иқтисодиётнинг аҳамияти ортиб боради. IT соҳаси, электрон тижорат, финтех ва онлайн хизматлар ёшлар учун энг истикболли йўналишлардан бири ҳисобланади. Ўзбекистонда рақамли технологияларни ривожлантириш бўйича кенг қўламли давлат дастурлари амалга оширилмоқда.

4.2. Глобал интеграция жараёни: Ёш тадбиркорларнинг халқаро кўргазмалар, ярмаркалар ва акселерация дастурларида иштирок этиши уларнинг билим ва тажрибасини ошириб, глобал бозорга чиқиш имкониятини яратади. Халқаро ҳамкорлик ва инвестицияларни жалб қилиш орқали ёшлар бизнесини янада ривожлантириш мумкин.

4.3. Барқарор ривожланишда ёшлар ўрни: Ёшлар ишбилармонлиги нафақат иқтисодий, балки экологик ва ижтимоий барқарорликка ҳам хизмат қилиши лозим. Яшил иқтисодиёт, қайта тикланувчи энергия манбалари, ижтимоий бизнес лойиҳалари каби соҳаларда ёшлар фаоллигини таъминлаш келажак учун муҳим аҳамиятга эга.

Таклифлар

1. Ёшлар тадбиркорлиги учун алоҳида менторлик дастурларини жорий этиш (тажрибали бизнесменлар иштирокида).
2. Мактаб ва коллеж босқичидан бошлаб ишбилармонликка оид фанларни мажбурий қилиш.
3. Интернет ва рақамли маркетинг бўйича интенсив курсларни ҳар бир ҳудудда ташкил этиш.
4. Қорақалпоғистон каби алоҳида ҳудудларда грантлар ва субсидиялар ҳажмини ошириш.
5. Халқаро тажрибаларни жорий қилиш (масалан, Германиянинг “Dual system” модели).

Хулоса: Ёшлар тадбиркорлиги – бу шунчаки иқтисодий фаолият эмас, балки жамият келажагининг пойдеворидир. Ўзбекистонда, хусусан Қорақалпоғистон Республикасида бу соҳада амалга оширилаётган ислохотлар натижасида минглаб ёшлар ўз бизнесини бошлаш имконига эга бўлмоқда.

Давлат томонидан кўрсатилаётган қўллаб-қувватлаш тадбирлари, таълим дастурлари ва молиявий имтиёзлар орқали ёшлар нафақат иш топмоқда, балки иш ўринлари яратиш жараёнига ҳам фаол қўшилмоқда. Шундай экан, “ёшлар ва ишбилармонлик” тушунчалари келажак тараққиёти учун муҳим синов нуқтаси бўлиб хизмат қилади.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 21 февралдаги **ПФ–37-сон фармони**. “Ўзбекистон – 2030 стратегиясини ‘Ёшлар ва бизнесни қўллаб-қувватлаш йилида амалга оширишга оид давлат дастури тўғрисида’”.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2025 йил 14 февралдаги **ПҚ–60-сон қарори**. “Ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чоралари тўғрисида”.
3. “Ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш тўғрисида” ПҚ–70-сонли қарор, 15.02.2024.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2025 йил 14 февралдаги **ПҚ–62-сон қарори**. “Ёшлар тадбиркорлигини ривожлантириш ва ёшларнинг бандлигини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 18 июлдаги **ПФ–5106-сон фармони**. “Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида”.
7. Абдуллаев, Н. 2023й
8. **O‘zbekiston Respublikasi Hukumat portali.**
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг расмий веб-сайти ва **Lex.uz** норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар маълумотлар базаси